بررسی «شرق» از فراز و نشیب پرونده واگذاری املاک شهرداری تهران در سالگرد آن

چمران: واگذاری املاک روی انتخابات خیلی اثر گذاشت

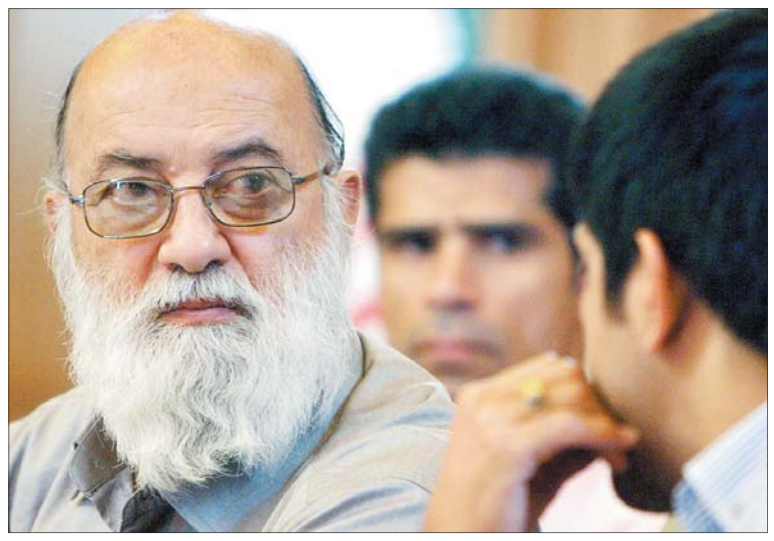

معصومه اصغری: سوم شهریور ۹۵ بود که اولین گزارش درباره واگذاری املاک شهرداری با دو هزار میلیارد تومان تخفیف و تقسیط خاص شهردار تهران به برخی از مدیران شهرداری تهران با اظهارات اعضای شورا در صحن علنی شورای چهارم در «شرق» منتشر شد. پس از این گزارش بود که سایت معماری‌نیوز اقدام به انتشار مرحله‌ای فهرست املاک واگذارشده که بعدها به «املاک نجومی» معروف شد، کرد. خبر این ماجرا بلافاصله به یکی از داغ‌ترین اخبار کشور بدل شد و موجی فراگیر از واکنش‌ها را به دنبال داشت. حالا و پس از گذشت یک سال از آن ماجرا «شرق» به بررسی آنچه در این یک سال حول و حوش پرونده مفتوح این ماجرا گذشت، پرداخته است.ماجرایی که مهدی چمران رئیس شورای شهر تهران در ۱۳ سال گذشته، درباره آن در یکی از آخرین روزهای ریاستش بر شورای شهر پایتخت، در گفت‌وگو با «شرق» این‌طور گفته است: «خیلی دلم می‌خواست در پایان عمر شورای چهارم این پرونده تمام می‌شد و حتی اگر تا قبل از انتخابات شوراها هم بود، بهتر می‌شد؛ چون روی نتایج انتخابات بسیار مؤثر بود».

اینکه انتشار خبر واگذاری املاک روی انتخابات تأثیر گذاشت، تنها نظر چمران نیست، بلکه ابوالفضل قناعتی، عضو دیگر هیئت رئیسه شورای چهارم هم در گفت‌وگو با «شرق» دراین‌باره گفت: «این موضوعات روی جریان انتخابات اثر منفی داشت و اگر نتایج این پرونده زودتر روشن شده بود، مردم بهتر می‌توانستند تصمیم بگیرند».

شروع ماجرا در صحن شورا

در فاصله چند روز اعتراض‌ها به انتشار فهرست از یک سو و واکنش‌های مردمی از سوی دیگر شروع شد؛ یک سو انتشار فهرست را در سطوح مختلف خلاف اخلاق و قانون یا زودهنگام می‌دانستند و به دنبال جبران به روش‌های مختلف بودند و از سوی دیگر مردم و شبکه‌های اجتماعی بودند که حالا دیگر نمی‌شد آنها را قانع کرد و می‌خواستند جزئیات بیشتر و در واقع حقیقت ماجرا را بدانند. شهردار تهران چند روز بعد از انتشار این فهرست در جمع کارکنان شهرداری تهران اولین واکنش را داشت و اعلام کرد که هر اقدامی صورت گرفته، با مصوبه شورا بوده و در نامه‌ای به دادستان کل کشور خواسته است این موضوع را به طور جدی دنبال کنند. مهدی چمران هم از جایگاه رئیس شورای شهر تهران و از آن جهت که نام تعدادی از اعضای شورای شهر تهران در این فهرست وجود داشت، در نامه‌ای خواستار رسیدگی فوری این موضوع در جهت اعاده حیثیت شورای شهر تهران و اعضای آن شد.

غلامرضا انصاری، درباره این موضوع در صحن علنی شورای شهر چهارم صحبت کرد. او گفت: «به‌تازگی سازمان بازرسی کل کشور گزارشی درباره واگذاری تعدادی از املاک تهران به‌صورت غیرقانونی به افرادی تهیه کرده؛ اما هیچ مطلبی دراین‌باره به اعضای شورا گفته یا داده نشده است». او همان روز این اظهارات کوتاه را در گفت‌وگو با خبرنگار «شرق» تکمیل کرد و گفت: «اگر جزئیات این تخلف آشکار شود، حتی از فیش‌های حقوقی هم مهم‌تر و ناراحت‌کننده‌تر است، چراکه این هزینه‌ها و خانه‌ها از پول مردم داده شده است». انصاری گفت: «طبق آن چیزی که از این گزارش به دستم رسیده، مبلغ کل این تخلف تا دو هزار میلیارد تومان است که از محل تخفیف و تقسیط و اختیارات شهردار تهران و در قالب ملک پرداخت شده است». این عضو شورا اضافه کرد: «در جریان این واگذاری املاک به اشخاص خاص، قیمت کارشناسی املاک را پایین محاسبه کرده‌اند».

«شرق» در گزارش خود در گفت‌وگو با منبعی آگاه وجود چنین فهرستی را از دریافت‌کنندگان املاک با تخفیف خاص از شهردار تهران تأیید کرد. آن منبع آگاه- که آن روزها نخواسته بود نامش منتشر شود ولی حالا گفتن نامش به نظر ایرادی ندارد، رحمت‌الله حافظی عضو همیشه منتقد شورای شهر چهارم بود - در توضیح نحوه این واگذاری‌ها گفت: «این تخفیف‌ها به این ترتیب است که پس از اعلام موقعیت ملک موردنظر و قیمتی که توافق شده است، قیمت کارشناسی داده‌شده برای ملک تا ۵۰ درصد زیر قیمت واقعی محاسبه و تعیین شده است. در ادامه پای اختیار شهردار در تخفیف تا ۵۰ درصد برای این املاک وسط می‌آید و در مرحله بعدی هم باقی‌مانده پول خانه را اقساط می‌کنند».

قالیباف: مشکل از اساسنامه بود

قالیباف، شهردار تهران حدود سه ماه بعد در صحن علنی شورای شهر تهران گزارشی از آنچه در واگذاری املاک رخ داده است، ارائه داد و خلاصه آنچه رخ داده بود این بود که همه این اقدامات با مجوز شورا بوده است. او که بیان این حرف‌ها را ظلم در حق شورای شهر و مدیریت شهری می‌خواند، گفت: «در واگذاری انفرادی ۴۵ مورد تخلف شکلی و آیین‌نامه‌ای شده که آن را متوقف و لغو کرده و املاک و مستغلات تحویل نشد». او در ادامه همان چیزی را گفت و توضیح داد که تا امروز شورای چهارم رسیدگی به آن را ابهام‌آمیز رها کرد و رفت و حالا باید منتظر ماند و دید شورای پنجم در موردش چه می‌کند. او گفت: «اساسنامه تعاونی‌های مسکن را شهرداری تهیه و شورای شهر آن را تصویب می‌کند و در نهایت این اساسنامه به تأیید وزیر کشور می‌رسد. در تغییرات سال ۹۰ وزارت کشور بخشی از اساسنامه را اصلاح کرد که شورای شهر آن را نپذیرفت، موضوع به شورای حل اختلاف کشور رفت و در نهایت اساسنامه به تصویب رسید. حالا چرا می‌گویید شهرداری اساسنامه را می‌نویسد». نکته‌ای که قالیباف در مورد اشکال در اساسنامه سازمان املاک گفت، همان تصمیم اشتباه یا رویکرد منفعت‌جویانه شوراهای دوم و سوم و البته چهارم بوده است که چنین حقوقی را برای کارکنان شهرداری تهران به‌خصوص در سطوح بالا در نظر گرفته و دست شهردارشان را هم برای اقدامات و تخفیفات باز گذاشته است.

در چنین شرایطی معلوم است که شهردار تهران بهترین کار و تنها کاری که می‌تواند انجام دهد، به‌رخ‌کشیدن همان مصوبات قانونی خود شوراست تا فشار را از روی دوش خود کم کند.

نمایندگان مجلس شورای اسلامی و لیست امیدی که زمان زیادی از حضورشان در مجلس نمی‌گذشت، قول پیگیری این موضوع و البته تحقیق‌وتفحص از شهرداری تهران را در موضوع املاک دادند اما لابی‌هایی که جلوتر از گزارش‌ها به مجلس رسیده بود، تحقیق‌وتفحص را پس زد و نمایندگان مجلس شورای اسلامی ضرورتی بر انجام تحقیق‌وتفحص ندیدند و جلسه غیرعلنی حضور و ارائه گزارش شهردار تهران در مجلس هم شبیه به یک دورهمی گذشت.

توکلی: تمام واگذاری‌ها وجاهت قانونی نداشت

در این میان تلاش مجموعه‌ای مستقل برای شفافیت این پرونده در مدتی کوتاه قابل تقدیر بود. احمد توکلی، مدیر سازمان مردم‌نهاد شفافیت و عدالت فارغ از جریان‌بندی‌ها و فضاسازی‌ها این موضوع را پیگیری و اعلام کرد: مساحت کل املاک واگذارشده ۱۷،۰۱۸ متر مربع و ارزش تمام ۱۰۸ واگذاری در مجموع به قیمت کارشناسی ۸۲،۵ میلیارد تومان و کل تخفیف داده شده ۲۴/۳ میلیارد تومان بوده است. در بخش دیگری از این گزارش آمده است: «هدف از تصویب طرحی برای واگذاری تأمین مسکن برای تمامی همکاران فعلی و آتی شهرداری و پرسنل این نهاد است، بنابراین ستادی که برای اجرای مصوبه تشکیل شده است، به هیچ عنوان صلاحیت تصمیم‌گیری واگذاری ملک به افراد خارج از شهرداری را نداشته است، درحالی‌که تعدادی از دریافت‌کنندگان مذکور در فهرست منتشرشده، از افراد بیرون از شهرداری هستند. به‌عنوان مثال می‌توان از یک مدیر ارشد اجرائی یاد کرد که آپارتمان ۲۹۹/۸۸ مترمربعی واقع در نیاوران، با قیمت کارشناسی ۱/۸ میلیارد تومان، با ۵۲۵ میلیون تومان تخفیف به وی واگذار شده است». در بند دیگری از این گزارش تأکید شده است که «در این دستورالعمل، تخفیف یا تقسیط در هزینه‌های مربوط به ساخت‌وساز که باید به شهرداری پرداخت شود، مجاز شناخته شده است که هیچ دلالتی بر امکان واگذاری خانه و آپارتمان با تقسیط و تخفیف به افراد ندارد. همچنین به موجب جزء (ه) این دستورالعمل، مشمولان این طرح، صرفا تعاونی‌ها هستند نه افراد؛ بنابراین به طور کلی، واگذاری به افراد هر چند از کارکنان شهرداری بوده باشند، قانونی نبوده است؛ بنابراین تمام واگذاری‌ها به اشخاص، از کارکنان شهرداری یا بیرون آن، به استناد این مصوبه، وجاهت قانونی ندارد».

مساحت کل املاک واگذارشده ۱۷،۰۱۸ متر مربع و ارزش فروش تمام ۱۰۸ واگذاری در مجموع به قیمت کارشناسی ۸۲،۵ میلیارد تومان و کل تخفیف داده شده ۲۴/۳ میلیارد تومان بوده است. در بخش دیگری از این گزارش آمده است: «هدف از تصویب طرحی برای واگذاری تأمین مسکن برای تمامی همکاران فعلی و آتی شهرداری و پرسنل این نهاد است

همچنین مدیر سازمان مردم‌نهاد شفافیت و عدالت در بند دیگری آورده است: «بر اساس قانون، فروش اموال منقول و غیرمنقول شهرداری از طریق مزایده کتبی صورت خواهد گرفت؛ بنابراین فروش یا هر نوع واگذاری موضوع این املاک توسط شهرداری، باید از طریق مزایده کتبی صورت پذیرد که نپذیرفته است». در این گزارش گفته شده که شهرداری در توجیه واگذاری املاک، به قوانین و مقررات مختلفی استناد و استدلال کرده که از نظر ما وجاهت ندارد اما این گزارش استدلال‌های شهرداری تهران را وارد ندانسته است. این نهاد در گزارش خود آورده است: «در مواردی که واگذارکنندگان املاک، خود نیز از دریافت‌کنندگان این املاک بوده‌اند، مثلا دو مدیر یکی آپارتمانی به مساحت ۱۶۴،۵۸ مترمربع در ظفر و دیگری آپارتمانی به مساحت ۲۲۹،۳۳ مترمربع در فرمانیه را به قیمت کارشناسی به ترتیب ۸۵۵ میلیون تومان و دو میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان را با تخفیف ۳۰۰ و ۲۰۰ میلیون تومان می‌خرند، موضوع تحصیل مال از طریق نامشروع موضوع قانون تشدید مجازات مرتکبین اختلاس، ارتشا و کلاهبرداری مصوب ۱۳۶۷ مطرح می‌شود».

در گزارش احمد توکلی که البته به مذاق شورایی‌ها و شهردار تهران چندان خوش نیامد، آمده بود: «تمامی دریافت‌کنندگان املاک که سمت آنها در «لایحه قانونی راجع به منع مداخله وزرا و نمایندگان مجلسین و کارمندان دولت در معاملات دولتی و کشوری» ذکر شده است (تقریبا همه ۱۲۲ نفر) اقدامشان در معامله با شهرداری و خرید ملک از شهرداری، مشمول عنوان مجرمانه مقرر در این قانون است. به‌عنوان نمونه، دو مدیر ارشد شهرداری به ترتیب در ولنجک و نیاوران آپارتمان‌هایی به مساحت‌های ۲۲۰ و ۲۲۰،۱۳ متر مربع با ۵۰ درصد تخفیف دریافت کرده‌اند. مبالغ تخفیف به ترتیب ۵۱۷ و ۸۰۳ میلیون تومان بوده است».

این نهاد درباره واگذاری ملک به پنج عضو شورای شهر تهران هم گفت: «دو مورد از واگذاری انجام‌شده یکی در اسفند (۱۳۹۴پیش از بازرسی از املاک در ۱۳۹۵) اقاله شده و ملک به شهرداری بازگردانده شده است. دومی در تیر ۹۵ اعلام انصراف شده و در مرداد اقاله شده است (پیش از انتشار فهرست). در سومی، اگرچه آغاز واگذاری به زمان کارمندی این عضو شورا، در شهرداری بازمی‌گردد، واگذاری در دوره عضویت وی در شورای شهر به انجام رسیده است. مورد چهارم به قصد تقدیر از قهرمانی این عضو، با تصویب شورای شهر بوده است. در پنجمین مورد ادعایی، دلیلی مبنی بر واگذاری ملک یافت نشد. اعضای شورای دوم شهر تهران از جهت تفویض اختیار غیرقانونی به شهرداری و نیز اعضای شورای ادوار بعد از جهت ترک نظارت بر عملکرد شهرداری در این زمینه، وظیفه قانونی خویش را به درستی انجام نداده‌اند و از این رو، از جهت تقصیر یا حداقل قصور در انجام وظایف، مسئولیت مدنی در قبال تضییع حقوق و اموال عمومی دارند و در یک صورت نیز ممکن است طبق قانون، مسئولیت کیفری متوجه آنان باشد. در این گزارش این اقدامات را با واژه‌های «غیرقانونی»، «نامشروع» و «غیرمنصفانه» که عملا به رواج روحیه امتیازطلبی، اشرافیگری و دوری از مردم دامن می‌زند، خوانده و تأکید شده که باید بدون فوت وقت تصحیح و جبران شود و متخلفان و کسانی که احتمالا مجرم شناخته می‌شوند، به‌طور متناسب تأدیب یا مجازات شوند.

ادامه در صفحه ۱۷

من و ام‌اس

توانِ زندگی؛ وهم یا واقعیت؟!

مریم پیمان

● دستی من را از عمق شب خسته بیرون می‌کشد و خواب نیمه‌شب را بر من حرام. چیزی در من عادی نیست. بیدار می‌شوم. هوشیاری‌ام کامل نیست و بینایی‌ام در سیاهی، چیزی جز شناخته‌های قبلی را به یاد نمی‌آورد. درد در دلم می‌پیچد. این درد جدید و غریب است. خودم را با ناتوانی و سرعت به حمام می‌رسانم. خانه پاک‌تر از ریخته‌شدن قطره آبی بر فرش‌هاست. چیزی نمی‌فهمم جز سردی کاشی‌ها. هیچ اختیاری بر جسمم ندارم؛ دست، پا و همه عضلاتم. انگار این‌بار شوخی نیست! نمی‌دانم کجای زمان و زمین رها شده‌ام. ترسیده‌ام. توان بلندشدن را ندارم. آری! آخرین تزریق کمتر از ۱۲ ساعت پیش بوده است. زانوهایم تاب وزنم را ندارند. رها می‌شوم در بسترِ سردِ شبِ درد. امشب، قرار همیشگی من و درد است. دست‌های یخ‌زده‌ام را به بازکردن شیر آب فرمان می‌دهم. فرصت تأمل ندارم. یکباره آب ولرم بر جسمم مانند زمهریر می‌شود. در ثانیه‌ای همه‌چیز از مقابل چشمانم می‌گذرد؛ از ۳۳ سال غم و شادی تا ۱۸ سال بیماری و درد، از چهره پدر و مادرم تا توهم یک همراه، از امید و شور تا ترس و تنهایی. ضعف در تنم موج می‌زند. به صدای آب در سکوت تلخ شب و آرامش شیرین دیگران می‌اندیشم؛ «خفته‌اند این مهربان همسایگانم شاد در بستر» هرچه می‌شمارم هیچ‌کس را در قاب انگشتانم برای به‌یاری‌خواستن نمی‌یابم. هرکس در بستری دور خفته است. آب را می‌بندم. توان حرکت و خبرکردن کسی را ندارم. خیس و بی‌جان سرم را به دیوار سرد کاشی‌کاری‌شده می‌سایم. باز باور می‌کنم که تنها سه حرف وجود دارد؛ «خدا»! زانوانم را به هم می‌چسبانم تا کمتر بلرزند. به اثرِ مانده زشتِ زخمِ زمین‌خوردن از آخرین بی‌تعادلی نگاه می‌کنم. در خود مچاله می‌شوم. بغض می‌کنم و شُکر از نبود کسی مغرور برای دیدن ناتوانی و زجربردن انسانی از درد و بیماری در سلول‌هایم. چشم‌هایم توان بازماندن ندارند. به یک راه می‌اندیشم؛ به کوتاه‌کردن راه. صدایی در حمام می‌پیچد. از شانه‌هایم صدای غم برمی‌خیزد؛ «مدارا می‌کنم با مرگ» گرما و درد عجیبی از میان دلم بالا می‌زند. همه آنچه با لذت شب و روز گذشته خورده بودم، دیگر در بدنم باقی نمانده است. با خودم تکرار می‌کنم؛ «تنهایی زیبنده خداست». در تناقض دیده‌نشدن ضعف و لذت همراه‌داشتن کسی گیج می‌شوم. قطره‌ای گدازان از چشمم آتش به جانم می‌زند. همه موسیقی‌ها و شعرها در هم آمیخته‌اند. توان گریستن هم ندارم. گویی بیزاری و خشم در من به نقطه صفر رسیده است. از خودم می‌پرسم؛ «آیا توان دوست‌داشتن در من وجود دارد؟». توان به‌یادآوردن و به‌کاربستن همه آموزه‌هایم درباره «ام‌اس»، «مسمومیت» یا هر بیماری دیگری را ندارم. به اتاق می‌خزم؛ مانند حیوانی زخم‌خورده در نبرد با زندگی غالب. ملحفه را روی زمین پهن می‌کنم و خیس و سرد جسمم را به روی آن می‌کشم. توانِ فکرکردن، نای راه‌رفتن، قدرتِ خوابیدن، انرژی بیدارماندن و انگیزه «بودن» جز خیالی وهم‌آلود نیست. رها می‌شوم و بی‌اختیار به سطحی از ناهوشیاری می‌روم. تنها می‌دانم شبی یا نیمه‌شبی است.

یادداشت

بله‌گو، ارتقاجو

محمد حسینی

● ساعت هشت صبح، تلفنم زنگ خورد؛ آن طرف خط مدیرم بود. پس از سلام و احوالپرسی، از من پرسید چرا فلان کار فنی را تأیید نکرده‌ای؟ من هم توضیح دادم این فعالیت بدون هماهنگی با عوامل فنی ما انجام شده و به علت حضورنداشتن تیم فنی، فعالیت مدنظر تأیید نشده است. پس از کمی بحث و گفت‌وگو، دستور داده شد تأیید کنید و پایان مکالمه!

من بودم و کار بی‌اطلاع و دستور مافوق و مفهوم همواره چالشی جبر و اختیار! اینکه من تأیید کردم یا نکردم، بحث دیگری است؛ موضوع مهم، حکم خارج از ضوابط اخلاقی و اداری مافوق است. چرا باید این‌گونه باشد؟ چرا باید من استقلال رأی در حوزه کاری‌ام نداشته باشم؟ چرا یک فشار از بالا باید بتواند رابطه را جایگزین ضابطه کند؟ این رویه ناپسند متأسفانه در ادارات فراگیر است و من نام آن را «بگو بله» می‌گذارم. «بگو بله» انتظار بسیاری از مدیران شده است؛ آنها اغلب پاسخ «نه» را نمی‌پسندند؛ زیرا خود آنها به این سیستم پاسخ‌گوی «نه»مدار صاحب اراده، خو نگرفته‌اند و شاکله ارتباط خود با مافوق‌شان را بر مبنای تصمیمات کارشناسی مستقل پی‌ریزی نکرده‌اند. در نتیجه، انتظار آنها از زیردستان خود نیز به هر طریق ممکن «آری»شنیدن است.

از مهم‌ترین پیامدهای منفی این نوع مدیریت‌کردن‌های دستوری زورمدار، این است که حس مالکیت و تعصب کاری کارمندان یا کارگران را از بین خواهد برد و انگیزه خلاقانه آنها را نابود خواهد کرد. اینکه یک فرد صرفا خود را ماشین امضای بالادست تلقی کند، به مرور زمان حس مسئولیت کاری و اجتماعی را از دست خواهد داد. ادامه این روند، اگر با اراده آزاد کارمند میان‌رده مواجه شود، موجب بروز اختلاف میان مافوق و زیردست شده و در نهایت به دلیل نبود مراجع نظارتی مستقل و سندیکای صنفی بااراده، موجبات حذف فرد فرودست صاحب فکر مستقل را فراهم خواهد کرد و از آن بدتر، مقدمات آمدن افراد غیرمستقل بی‌اراده «بله‌گو» را به‌عنوان جایگزین، فراهم می‌کند. این جایگزینی و ارتقای بدنه کم‌اراده و بی‌کیفیت، سیستم‌های کاری - اداری را با معضل اطاعت محض ناکارآمد مواجه کرده است.

ازمیان‌بردن بینش مستقل انتقادی- استدلالی کارمندان میان‌رده و تبدیل آنها به فردی فرمانبردار، بدون هیچ‌گونه اراده و بینش مستقلی، می‌تواند انگیزه بدنه کارای میان‌رده را کاهش و غرور و غیرت کاری آنها را تضعیف کند. باید توجه کرد پایه و بنای یک سازمان، مجموع همین کارمندان یا کارگران است. تضعیف و سست‌کردن بنیان اراده و استقلال ذهنی آنها، می‌تواند یک سازمان پویا و پرتلاش را تضعیف و ناکارآمد کند.

به تعبیری، این اطاعت ارادت‌گونه، برای هر نهاد، سازمان و شرکتی قطعا زیان‌بار و فرساینده خواهد بود. در واقع این دستورات یک‌سویه، حس مسئولیت فردی، ملی و اخلاقی کارمندان را نشانه رفته و آهسته‌آهسته نابود می‌کند و این مهم‌ترین خسارتی است که یک سیستم اداری در نبود تشکل‌های صنفی صاحب اراده و پشتیبان ضابطه‌های قانونی و شفاف، بر پایه نظام مشورتی فراگیر، متحمل خواهد شد. این‌گونه است که افرادی با حس مسئولیت کاری کمتر اما با زبانی نرم و کوتاه در برابر مافوق، میدان‌دار خواهند شد و موجبات افزون‌طلبی این گروه «بله قربان گوی ارتقاجو» فراهم‌تر خواهد شد.

جدول ۲۹۱۰ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- از آثار هوشنگ گلشیری، پایه‌گذار جریان نوین داستان‌نویسی فارسی- فیلمی از چارلی چاپلین ۲- خدای مصریان قدیم- پایتخت کشور مالت- کاریز ۳- بی‌همتا- مایعی که برای مصرف خارجی روی پوست به کار می‌رود ۴- زبانی از شاخه زبان‌های سامی- ثروتمند- اهلی ۵- بله انگلیسی- تنگدست- برکنار شده ۶- ایشان- آب‌دادن به کشتزار- نشانه مفعولی ۷- عبوس و اخمو- سربریده- مفصل بین ران و ساق ۸- توپ و تشر- سازگاری- دانه روغنی مسهل ۹- مجوز ورود به سینما- از تیم‌های فوتبال روسیه- معبود ۱۰- عضوی در صورت- آرشیویست- سرپوشیده ۱۱-... گفتیم و عشق آغاز شد- از اصول زندگی اجتماعی است- نشانه صفت تفضیلی ۱۲- سوپ روسی- سبز مایل به خاکستری- امتحان ۱۳- هیچ و پوچ- طبابت ۱۴- سخاوتمند- پایتخت ایران- تأیید خارجی ۱۵- پایتخت آلبانی- روز نمایش نهایت عبودیت و بندگی به درگاه خدا.

عمودی:

۱- شهر و بندری در جنوب فرانسه- بلبل- نوعی بالاپوش ۲- حرف عطف عربی- ابزاری برای انتقال پیام- حمل و جابه‌جایی بار ۳- نام کوچک پاستور- رئیس نقالان و معرکه‌گیران در دوره صفویه- ایلات ۴- شور و غوغا- آتش رخسار گل خرمن... بسوخت- درجه حرارت ۵- پیوندهای نسبی- سترون ۶- صندلی دندان‌پزشکی- رخوت- خمیده ۷- سلطان- ضمانت‌کننده- منحرف ۸- فشار برای راندن چیزی- شاعر شیعه عرب و از اصحاب امام رضا (ع)- رب‌النوع خورشید در مصر باستان ۹- جبران کردن- از بخش‌های اوستا- نوعی شیرینی ۱۰- قاضی ورزشی- تمدن مکزیک- شهرستانی در استان مرکزی ۱۱- مدفن امام هادی (ع)- مغفرت ۱۲- بدبخت- چشم سوم- ظالم ۱۳- تکنیسین- کاغذفروش- پیامبر صبور ۱۴- تأمین‌کننده معاش افراد خانواده- بی‌عرضه- کار ناتمام! ۱۵- گنده- فرشته‌های آسمانی - حسود.

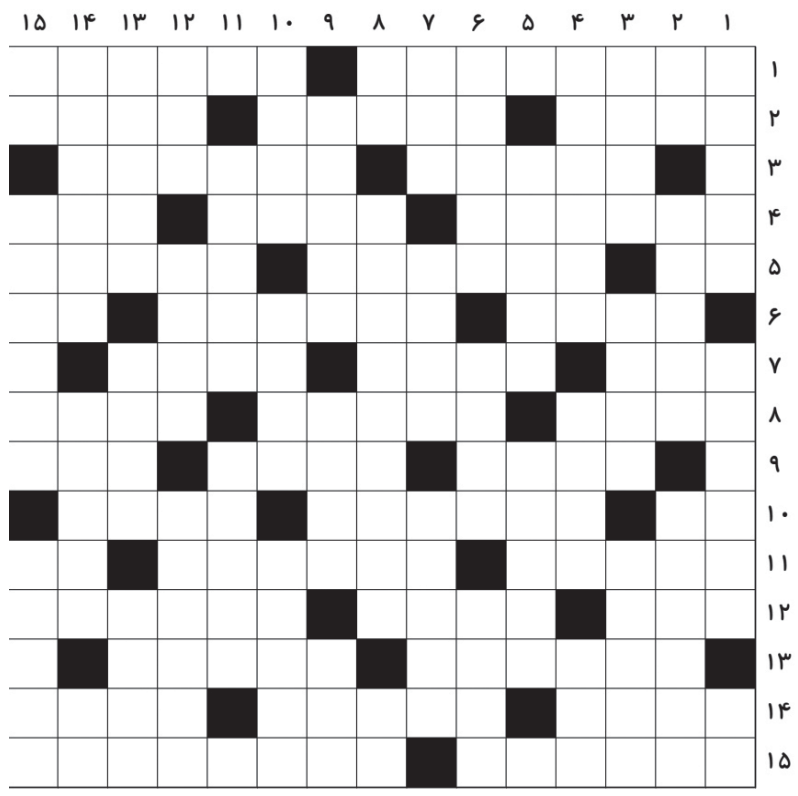

حل سودوکو سخت

۱	۶	۲	۳	۴	۷	۵	۹	۸
۹	۴	۳	۵	۶	۸	۲	۷	۱
۷	۸	۵	۹	۲	۱	۳	۶	۴
۳	۱	۶	۸	۹	۴	۷	۵	۲
۸	۲	۹	۷	۵	۶	۴	۱	۳
۵	۷	۴	۲	۱	۳	۹	۸	۶
۴	۵	۸	۶	۳	۹	۱	۲	۷
۲	۳	۷	۱	۸	۵	۶	۴	۹
۶	۹	۱	۴	۷	۲	۸	۳	۵

حل سودوکو ۱۹۰۵

۵	۳	۹	۲	۷	۴	۱	۶	۸
۷	۸	۱	۶	۳	۹	۵	۴	۲
۶	۴	۲	۱	۵	۸	۳	۷	۹
۲	۹	۳	۵	۱	۶	۷	۸	۴
۸	۱	۷	۴	۲	۳	۶	۹	۵
۴	۵	۶	۹	۸	۷	۲	۱	۳
۹	۲	۵	۷	۴	۱	۸	۳	۶
۳	۷	۴	۸	۶	۲	۹	۵	۱
۱	۶	۸	۳	۹	۵	۴	۲	۷

جدول ۲۹۰۹

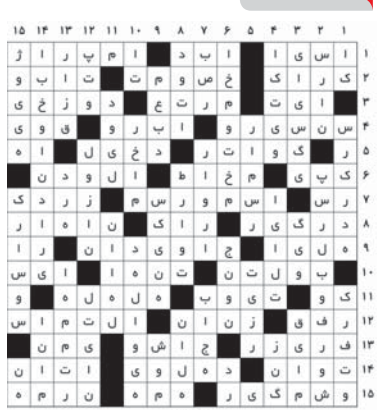

سودوکو سخت ۱۹۰۶

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

۳		۴					۶	۲
				۹	۲	۳		۴
		۵	۸					
		۷	۹			۱		
			۴	۶	۷			
۹					۱		۷	۸
۶		۲	۳					
۵	۸			۱				
۱			۲	۴		۶		

سودوکو ۱۹۰۶

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

				۸	۱	۹	۳	۲
۷	۸				۵	۱		
۲		۹	۴		۳			
۵			۶		۸			۷
۴			۳		۹	۵		
	۲	۶			۷	۸	۹	
	۴		۸	۳	۶		۵	
۹			۱			۶	۷	
	۶	۵			۲	۴	۱	